

ISZÁNTÚ

ELŐFIZETÉSI ÁRA
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre 16 k.
Negyedévre 4 k.
Helyben házhoz hordva:
Egész évre 20 k.
Negyedévre 5 k.
Videkre postán szállítva:
Egész évre 24 k.
Negyedévre 6 k.
Egyes szám ára 8 fillér.

*Politikai
napilap*

Megjelenik minden nap, ahétfő és
Ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Sallógyi Dezső-u. 8.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XXI. évfolyam 38. szám.

Nagyvárad.

Szerda 1915 február 17.

A piaci drágaság ellen

Burgonyát árultat a város.

Az élelmiszer drágaság valósággal két-
ségbetűti a közönséget. Napról-napra panaszkodnak, hogy a boltokban nem kapnak rendszeresen lisztet kicsiben sem s az árak sem egyformák. Míg egyik üzletben elég jó lisztet lehet beszerezni, a másik üzletben olyan lisztet szolgáltatnak ki, amelyből valóságos csiriz válik s a kenyér is ehetetlen. A vegyítésnél is vannak hibák, vagyis inkább visszaélések. Némelyik lisztből valóságos sárga, málsz kenyeret lesz. Helyén való lenne, ha a hatóság nagyobb gondot fordítana a liszt árulásra, továbbá közölni a közönséggel a megszabott lisztárakat. A mai bizonytalan állapot éppen a legszegényebb közönséget sújtja, akik a szatós boltokból szerzik be szükségletüket.

Panaszkodnak továbbá azért is, hogy fehérebb kenyeret csak alig pár helyen lehet vásárolni.

A főkapitány intézkedéséből a piacon a hatóság megkezdte az egyes élelmiszerek árának a megállapítását. Egyelőre csak a tejnek, tojásnak az árát szabták meg, mégpedig a tej literjéért 32 fillérben, a tojás darabját 9 fillérben állapították meg.

Ez az intézkedés óriási konsternációt keltett a kofák és a vidéki elárusítók között. Egyes vidéki elárusítók perfiditása odáig ment, hogy reprodukálhatatlan káromkodások között, ott a rendőr előtt kiöntötték az eladásra behozott tejet.

-- Hozzanak tejet az urak a piacra, de mi nem hozunk — fenyegetőztek.

A tojás árúsítók pedig tömegesen vitték árúikat a tojáskereskedőkhöz, ahol ugyan nem kaptak többet érte, de legalább megmutatták, hogy „nekik nem parancsol a hatóság”.

Nem tudjuk ezek után, hogy a rendőr-

kapitányi hivatal folytatja-e a megkezdett megrendszabályozást, de az bizonyos, hogy ha visszavonja eddigi rendelkezéseit, a helyi s különösen a vidéki kofák még jobban vérszemet kapnak.

Míg ha állja a hatóság a megkezdett rendezést, valószínűleg meggondolja mindenik véresszáj tejárás, hogy másodszor is kiöntse-e a tejet. Mert végre is, a rendőrség olyan árakat állapított meg, amelynél magasabbat sem a városi tejközpont, sem az uradalmak nem szednek a tejért jelenleg. Sőt!

Azt hisszük, hogy ha a rendőrség folytatja a megkezdett utat, némi veszéllyel bár, eredményeket ér el s részszolgát a fogyasztó közönség elismerésére.

Az ilyen napi élelmiszerek tekintetében nem csak a fogyasztó közönség, de a elárusító falusi nép is rá van utalva a napi piacra, s 10-15 liter tejet nem viheti más piacra. A napi bevételre pedig a vidéki közönség rá van utalva, de a mellett eléggé kapzsi is annyira, hogy ne engedje el a biztos bevételt.

Nagyvárad városa az ősszel tudvalevőleg 20 waggon burgonyát szerzett be, hogy beszerzési áron, amikor szükség lesz rá, a közönség rendelkezésére bocsássa kis mértékbeni eladás útján.

Az elraktározott burgonyából néhány zsákkal tegnap kivitték a piacra s megkezdték az eladást.

Mivel azonban a közönség nem volt értesítve az eladásról, csak kevesen vettek tudomást arról, hogy városi burgonyát lehet kapni. A veremből kiszedett burgonya, mivel nem volt megszikkadva, nem volt valami mutatós, ezért kevesen vásárolták. A burgonya pedig teljesen jó, egészséges, amint arról felvágás útján meggyőződtek.

Pár nap múlva, ha szint kap a szabad levegőn, bizonyára lesz sok vevője.

Az ára azonban különként 9 fillérrel talán kissé magas, mivel válogatott burgonyát lehet kereskedés útján különként 10 fillérjével beszerezni. Továbbá éppen a legszegényebb nép érdekében — pedig ezért történt az egész bevételezés, — helyesebb, sőt szükséges volna, ha nem csak 5 és 10 kilót árúsítaná el a város. Tegnap is többen akartak vásárolni, de nem volt annyi pénzük, hogy 5 kiló burgonya árát kifizessék.

Vége az Eldorádónak.

A közszállítási visszaélések ellen.

A nagyvárad iparosok és kereskedők nagy megütközéssel tapasztalták, hogy a most folyó háboru alkalmával a hadsereg részére szükséges élelmészeti, ruházati és egyéb felszerelési cikkek szállításával a szakiparosok, iparvállalatok és kereskedők elől élelmes ügynökök és nem szakemberek haragsolták el a szállítások egy részét.

Megtörtént például, hogy nagymennyiségű bakkancsot egyáltalán iparral nem is foglalkozó ügynök, 15 drb szörmebekecs szállítását fűszerkereskedő vállalta el, a szakiparosok kárára. De egyuttal kárára a katonai kincstárnak is, mert papirtalpu bakkancsokkal s más rossz készítmények szállításával mérhetlen kárt és bajt okoztak a katonáknak.

A nagyvárad Kereskedelmi Kamara emelte fel szavát ezen visszaélések ellen s ennek, habár kissé későn, meglelt az örömdetes eredménye s legalább a jövőben ki lesznek zárva az illetéktelen egyének a katonai közszállításokból.

A kamara erre vonatkozólag a következőket bocsátotta ki:

Az alulírott kamara kezdeményezésére az Érdekképviselők Országos Állandó Bi-

Fehér hétből fehér hetek folytatólagos eladásához

ismét nagy mennyiségű kézi himzett **női ing**, Corsétták, nadrágok, továbbá **czérna és pamut vásznak**, damaszt asztalterítékek, asztalkendők **vászon maradékok** megérkeztek és igen olcsón kerülnek eladásra **CZILLÉR IMRE nagyáruházában.**

zottsága foglalkozván a hadseregszállítások körül tapasztalt visszaélésekkel, megbizta az alulírott kamarát ezek kiküszöbölése végett illetékes helyeken való közbelépésre. Ezen közben járásnak immár az az öröndetes eredménye van, hogy a cs. és kir. hadügy-minisztérium az összes szállításokra vonatkozólag központ gyanánt szervezte a „Zentral-videnz für Armeelieferungen“ intézményét. Ez a hadsereg központi nyilvántartása döntő szerepet fog a jövőben minden hadseregszállítás kiírásánál és odaítélésénél betölteni és úgy szerveztetett, hogy tevékenységét Magyarország és Ausztria kereskedelmi és iparkamarával karöltve, illetve ezek véleménye alapján fejtsse ki.

Ezen kívánatos összműködésnek elengedhetlen előfeltétele, hogy az egyes kamarák központi nyilvántartásnak rendelkezésére bocsássák mindazon adatokat, melyek egy versenybírálatok helyes kiírásához, mint a tárgyaláson a szállítással való megbízásokhoz okvetlenül szükségesek.

Hogy ezen adatokat az alulírott kamara pontosan és az érdekeltek jogos igényeinek megfelelően a központi nyilvántartásnak rendelkezésére bocsáthassa, felhívjuk a kamara területén levő érdekelteket és pedig úgy gyárosokat és önálló iparosokat, mint a hivatásos kereskedőket, akik a hadseregszállítás-

kon részt venni óhajtanak, hogy az alulírott kamarához legkésőbb a f. évi február hó 25-ig bejelenteni szíveskedjenek cégük helyes szövegét, szakmájuk pontos megjelölését, azt hogy a gyárosok, illetve önálló iparosok a szakmájukhoz tartozó mily cikkek előállítására, illetve hivatásos kereskedők milyen cikkek forgalomba hozására jogosítottak, végül, hogy a szakmájukhoz tartozó egyes cikkek közül mennyi mennyiség elkészítésére és szállítására képesek, illetve mennyi mennyiségű van saját raktárukban.

Ezen adatok pontosan adandók meg, mert a központi nyilvántartás olyan ajánlatokat, melyek ügynököktől, vagy olyan kereskedőktől érkeznek, akiknek hivatásos üzemköthöz az illető cikk a kamara által felterjesztendő jegyzékben elő nem fordul, vagy akik a kamara felterjesztett véleményével nem igazolhatják, hogy a kérdéses és ajánlott árukat tényleg elkészíteni képesek, vagy hogy ezek az illetőknél raktáron vannak, figyelembe nem veszi és tárgyalás nélkül visszautasítja.

Nagyvárad, 1915 február hó 15. én.

A nagyvárad Kereskedelmi és Ipar-kamara.

Dr. Moskovits József, Dr. Sarkadi Lajos,
elnök. titkár.

Bukovinai győzelmeink sorozata.

Budapest, febr. 16. Az orosz offenzíva keserves véget vet. Az a szándék, hogy a Mestikanestije szoroson át Jakobénin keresztül, Erdélybe nyomuljanak előre, hatalmas fiaszkot szenvedett. Miután kétszeri kísérletük január 18-án és január 30-án, hogy védelmi vonalunkat áttörjék, csufos kudarcot vallott, mi pedig véresen visszavertük őket és Kirlibabánál összes elsáncolt állásaikból óriási sikerrel kiűztük az ellenséget, január 22-én keresztülvertük őket a Lucina szoroson is. Február 4-én megkezdtek offenzívákat, mely egy diadalutnak felel meg egész Bukovinán át. Előnyomulásunk két irányban történt, mely alkalommal a visszavonuló oroszokat, mint a nyáját tereltük magunk előtt.

A felázott utak meghiusítottak minden rendezett visszanyomulást úgy, hogy a foglyokat töméntelen számban fogták el csapataink.

Nyugat-Bukovinában a Moldva felől

Seletyn városán át előnyomuló hadseregcsoportunk tegnapelőtt elérte Visnitzt, a Cseramosz-patak mentén megverte az itt heves ellenállást kifejtő ellenséget, mire az oroszok a Cseramosz völgyet elhagyták. Csapataink folytatták észak felé a Pruth irányában előnyomulásukat.

Második hadseregcsoportunk Pozsvritából Kimpolungon át a Moldva-völgyében kelet felé vonult, mire Gurahumort és északi irányában Radautot is elfoglalták. Ezután folytatták Kelet-Bukovinában győzelmes előnyomulásukat.

Kedden Radautzot foglalták el, csütörtökön este Storezyncet és elérték Szereth városát. Ez a hadseregcsoport is folytatta diadalutját és azonnal északi irányban a Pruth felé támadott.

Az első orosz invázió szeptember 2-től, október 20-ig tartott, a második november 27-től a tegnapi napig. A hadseregcsoportok több tízezer foglyot ejtettek.

Uj csatavonal alakul Bukovinában.

Budapest, február 16. Helyzetünk az egész arcvonalon kedvező. A Duklánál folyó pozícióharcokban tüzéségünk fölényben van. Dél-Bukovinában csapataink a Szereth-ig, a Máramarosból kitörő seregünk pedig a Pruth-ig nyomultak előre.

A csatavonal Csernovitztól keletre és délre lesz.

A felszabadított Bukovinában.

Budapest, február 16. Burdujeniből jelentik:

A felszabadult terület bukovinában el van pusztítva. Merán gróf beutazta a községeket és megkezdte a segélyek kiosztását. Mindenütt az orosz barbárság rémes nyomai

láthatók. Az oroszok helyenként valóságos pogromot rendeztek, különösen a románok között. A hatóságok most visszatértek. Plakátokon hívták föl a lakosságot, hogy jelentkezék segítségért.

Az oroszok egyre folytatják a visszavonulást.

Németország az Unió ellenére fenntartja a blokádot.

Budapest, február 16. A Neue Freie Presse jelenti Berlinből: Az amerikai jegyzék tanulmányozása befejeződött, Németország mielőbb válaszol az Északamerikai Egyesült Államoknak. A legszigorubb blokádtörvények elejtéséről, vagy megmásításáról szó sincsen.

Az oroszok védelemre szorítkoznak.

Budapest, február 16. A Posen és Szilézia ellen irányult orosz offenzíva megtört.

Az oroszok centruma most Novo-Georgievsk-Varsó-Ivan-gorod mögött van.

Csernovitz körül ellenállásra készül az orosz.

Budapest, február 16. A sajtóbizottság engedélyével Bukarestből jelentik:

A csernovitz helyőrség összes ágyuit Franzensthalban szerelték fel Laurientiew tábornok szerint az orosz csapatok nem megverve, hanem a galíciai és lengyelországi hézagok pótlására vonulnak vissza. Az Universtul szerint a mienk nemsokára bevonulnak Csernowitzba.

Más jelentés szerint az oroszoknak tekintélyes segítőcsoportjaik érkeztek nehéz ütegekkel. Az oroszok Csernovitz előtt el-sáncolták magukat.

Elcsapott orosz miniszterelnök.

Budapest, február 16. Pétervárról jelentik, hogy a cár Goremkym miniszterelnököt felmentette állásától.

Románia nem enged át lőszeret Szerbiába.

Bukarest, febr. 16. Tegnapelőtt négy orosz hajó érkezett Szulina román dunai kikötőbe, amelyek lőszeret akarnak Szerbiának szállítani. A román kormány a négy orosz hajót kikötőjéből kiutasította.

Norvégia buvárhajókat épített.

Budapest, febr. 16. A Norges Handels Sjöfartstidende írja: A norvég állam megszerezte a Krupp féle szabadalmat tengeralattjáró hajók építésére. A rajzok megszerzésének előfeltétele az volt, hogy a hajókat csakis állami hajógyárakban szabad építeni, magánhajógyárakban semmiesetre sem. Egészen különös, hogy a norvég állam a háború kitörése óta nem épített tengeralattjárókat, annál is inkább, mert az ehhez szükséges pénz rendelkezésére állott.

Repülőgépek harca.

Berlin, február 16. Egy Zeppelin és egy francia repülőgép Elzászban félelmetes harcot vívtak egymással. A léghajó és repülőgép hosszabb ideig tüzelt egymásra, de eredménytelenül s azután mindkettő visszavált állomáshelyére.

A tripoliszi veszedelem.

Budapest, február 16. A Gazetta del Popolo közlése szerint a tripoliszi hírek mind nyugtalanabbul hangzanak. Két zászlóalj libiai Askari, amely négy gépfegyverrel indult utnak Gadamez felé, kénytelen volt visszafordulni, mert az Askarik egy része áttért az ellenséghez. A felkelőkkel Szirtisz és Szinuanum Oázisok mellett is folytak harcok, bár Tripolisz városát nem fenyegeti közvetlen veszedelem, mégis a várost védő erődítéseket megerősítik.

Nagy török győzelem a Kaukázusban.

Budapest, febr. 16. (Saját tud.) A török orosz határon levő Isebanból jelentik: Az oroszok február 9-én és 10-én több heves támadást intéztek Egrikliissa és Leszik ellen. Ezeket a támadásokat az offenzívába áttért török csapatok teljesen visszaverték.

miközben nagy veszteséget okoztak az ellen-ségnek. Az oroszok rendetlen futással menekültek és gazdag hadizsákmányt hagytak a győzelmes törökök kezében.

A Szent István Társulat irodalmi újdonságai.

Alig van vállalat Magyarországon, melynek tevékenységét a háboru többé-kevésbé meg ne bontotta volna. Azok közt a vállalatok közt, melyek a háboru minden viharai dacára nemcsak rendületlenül állnak, hanem még fokozott tevékenységet is képesek kifejteni: első helyen a Szent István Társulatot kell megemlítenünk. Olyan biztos alapon áll ennek a rendkívül áldásos működésű vállalatnak a szervezete, annyira bekapcsolódik a közszükségletbe egy ilyen hatalmas, keresztény és magyar szellemű vállalat fenállása, hogy annak léte, sőt üzemének arányait sem rendíti meg még olyan nagy zivatar sem, mint a mostani háboru.

Az idén is megajándékozta a Szent István Társulat a magyar irodalmat azzal a bizonyos „egy hónaljnyi” könyvvel, melyeket évek óta fokozott érdeklődéssel vár a közönség. A szépirodalom, a tudományos irodalom és a népies irodalom egyaránt képviselve vannak ezen újdonságok közt.

1. Mindenekelőtt *Göresöni Dénes* páratlan értékű hátrahagyott irodalmi alkotását, *gróf Széchényi István életrajzá*nak első kötetét kell kiemelnünk.

Közeletünk kimondhatatlan vesztesége volt az év tavaszán Friedrich István tanárnak, ismertebb nevén Göresöni Dénesnek, korai elhunyt. Közönségünk megérezte, hogy azon férfiu iránt, ki teljes önfeladtsággal élt a köznek és mindig csak annak javára munkált: le kell rónia a hála kötelező adóját s viszonyainkhoz mérten impozáns részvétellel alkotta meg az a emlékeztetőre a „Göresöni alapot.”

A keresztény társadalom akkor még csak egy fényes tollú és jellemű publicistát ünnepelt, ki csupán kisebb méretű tanulmányokban, értekezésekben és cikkeken ragyogtatta gazdag szellemének szípkarát. Mert nem vehetett még tudomást arról, hogy Göresöni Dénes azonkívül elsőrendű kutató és alkotó tudós rejtőzött, ki kora ifjúságától fogva egy egész élet szívós kitarásával dolgozott monumentális nagy munkáján. Ez a mű: *Gróf Széchényi István életrajza*, melynek most megjelent első kötete a legkimerítőbb és a maga nemében páratlan értékű feltárása a „legnagyobb magyar” életének.

Életrajz vajmi kevés van az egész irodalomban, amely remeknek lenne mondható, mert az életiró nagyon ki van téve annak a veszedelemnek, hogy folytonosan egyetlenegy ember dolgaival foglalkozva: az iránti rokon-szenve csupa dicsőítésben, vagy pedig ellen-szenve merő ócsárlásban olvad fel. Szerzőnk e fenyegető Seylla és Charybdis közt művésziileg marad meg a tárgyilagosság sodrában. Ő Széchényi nagyságát nem az emberileg megvalósíthatatlan hibátlanság tökéletességében, hanem az ő egész egyéniségének mindenkor nemes és fölemelő irányzatában keresi és találja meg.

Az összes eredeti kulfők felhasználása mellett, szerzőnk teljes eredetiséggel jár mindig a maga lábán. A feldolgozott műveket s főként a bennük foglalt egyéni véleményeket általában mellőzi s csak ott tárgyalja azokat, ahol ténybeli tévedéseiket kell megigazítani. De még ily esetekben sem polemizál és sohasem dicsekszik valóban értékes fölfedezéseivel. Általában a maga nemében olyan ez a mű, melyhez foghatót a magyar irodalom nagy idők óta nem produkált. És a magyar

közönség haló poraiban is áldhatja érte Friedrich Istvánt — ami Göresöni Dénesnek, — hogy végre valahára hozzájuthat gróf Széchényi Istvánnak hozzáméltó nagyszabású életrajzához. Olyan életrajzhoz, mely művészi alakban, tárgyilagossággal, minden számottevő torrás felhasználásával, teljes történelmi és politikai tájékozottsággal, a maga igaz valóságában mutatja be a legnagyobb magyart.

Az első kötet ára 10 K, a második kötet sajtó alatt áll, a két kötet ára együtt megrendelve 15 K.

2. *Török-magyar oklevéltár* össze-gyűjtötte Karácson Imre dr. Ára 8 K.

A magyar szellem és a magyar tudomány egyik hőselektől elődszénnek, távol keleten egyedülvalóságban harcolt és elvérzett katonájának hátrahagyott munkáját tartalmazza ez a könyv.

Karácson Imre győri kissemináriumi igazgatót 1907 elején bizta meg a magyar kormány, hogy a konstantinápolyi levéltárakban található magyar vonatkozású török okmányokat fölkutassa. Az élete derekán levő szelíd katolikus pap nagyon jól tudta, milyen merész lépést tesz a megbízás elfogadásával. Ki hallott valaha konstantinápolyi levéltárakról? És milyenek lehetnek ezek? Imre Karácson felelete: „Ha látná azt az óriási bolthajtásos magazint, tele ládákkal, zsákokkal és piszokkal, elrémülne tőle. Földszintje, emeletje egész a bolthajtás csúcsáig tele zsákokkal, ládákkal, összehányt iratokkal. A bolthajtás hullat, az eső befolyik, sok zsák felig, vagy egészen elrothadt. Tegnap délután egy hordárt vittünk be magunkkal, aki fölmászott az aktás zsákokon s leemelt nagy kinnal egy ládát a tetejéről. A láda tele aktás zsákokkal”. Ilyen zsák tartalmát forgatta Karácson Konstantinápolyban négy éven át, hogy a magyar kormány megbízásának eleget tehessen.

Hősies munkájához illő mártírhálalt adott a sors: az egyik levéltári helyiségben, azaz sötét piszkos oduban, egy láda rozsdás szöge megsértette az ujját, vérmérgezésben halt meg 1911. májusában.

A magyar miniszterelnökség a magyarság és a tudomány vértanúját becsülte meg, mikor Konstantinápolyban készített másolatait s a török szövegek magyar fordításait összegyűjtötte és három szaktudós, Thallóczy Lajos, Krecsmárk János és Szegfű Gyula szerkesztésében a jelen vaskos kötetben kiadta. Az első, aki Karácson életmunkájának nemzeti és európai fontosságát megérezte és felismerte, dr. *Fraknoi Vilmos* c. püspök, nagyváradi kanonok volt, aki írt a magyar kormányának felajánlani, hogy a kötet az ő költségén jelenjen meg minél méltóbb formában.

A vérmérgezés első lázaitól gyötört Karácson az „idegen földön”, ahol a szenvedés enyhítésére minden eszköz hiányzik, ső-hajtva jegyezte fel: „Féltömaly borítja már Sztambult, ablakokkal szemközt elmosódnak Mohamed szultán mecsetjének körvonalai. Közeleg az éj. Az én életem is hanyatlak már, sietve megyek az éj, az örök éj felé. S mi marad tetteimből?” Amíg magyar kultúra él, addig Karácson tetteinek emlékét is fentartja ez a könyv, melyből egy lelkes, igaz munkás magyarnak képe néz felénk és a következő nemzedékekre.

3. *A bucsu*. Irta dr. *Schermann Egyed*. pannonhalmi theol. tanár. Ára 1-20 K.

Szerzőnk ezen a gyakorlati hitéletre nagyon fontos könyve két részre eszik: általánosra és különösré. Az előbbiben a bucsura vonatkozó összes szükséges tudnivalókat foglalja össze: megmondja, mi a bucsu, min alapszik, ki engedélyezi, hogyan részesíti az egyház az élőket és hogyan a holtakat bucsuban; majd a bucsu történetén is röviden végigvezet bennünket és megmutatja fokozatos kialakulását; ezután a bucsuk fölosztását tárgyalja, főleg a teljes és nem teljes bucsuk közt lévő különbséget tárja föl: végre világosan és érthetően kifejti a fölté-

teleket, melyek a bucsuk elnyeréséhez szükségesek, különösen azon jócselekedeteket, melyeknek elvégzéséhez köti az egyház a bucsukat.

Kíváncsi, hogy e könyvecske igen-igen széles körben elterjedjen.

(Vége köv.)

A német katona mesél.

Reflexiók a harcoló nemzetek katonáiról. A híres Mazuri tavaknál. A francia hadszíntéren.

— Saját tudósítónktól. —

Már napok óta városunk falai között tartózkodik dicső szövetségünk egyik csapata, amely itt üdül a Hadapródiskola körházában.

A háboru hangulatos és új dekorációja-ként tűnik fel a német vitézek csapata, amelynek tagjai a komoly germán erdők hölgyeinek keménységét, a merészen zugó Rajna hullámainak frissességét és a munka földjének termékeny acélosságát árasztják magukból.

Egy ilyen végtelenül kedves és egyuttal végtelenül sovíniszta, tipikus porosz katonával volt alkalma tudósítónknak beszélni; az illető jelen volt a Mazuri tavak melletti harcokban, részt vett a franciák elleni szívós csatákban és végül a Kárpátokban harcolt.

Igen kitűnő megfigyelésre valló és talpra esett jellemzését adta e német katona a harcoló nemzetek küzdő fiainak, amely mutatja, hogy mennyire tisztában vannak a németek és nem elfogultak az ellenség hadseregével szemben sem.

Reflexiók a katonákról.

Csendesen szivta a cigarettáját és nézte a gyorsan száguldó kékes füstkarikákat. A blúza gombjaival játszott és pajkos mosollyal az ajkai fölött kezdett bele az érdekes mesélésbe.

Mindenesetre talán a harcokban, a háboru minden olyan körülménye között, amely az ellenséggel hozta össze az embert a legtanulságosabb volt számomra az ellenfél katonái úgy az egyenesnek, mint lehetőleg az egész tömegnek megfigyelése.

Az angol katona okosan bátor. Szeret mérlegelni.

Nem teszi kockára életét a lelkesedés önkívületében. Csak ha biztos a dolgában, akkor fejt ki teljes erejét és bátorságát. Az üzletember számítása elnyomja benne a léleknek hevesebb és indokolatlan lángolását.

A francia katona a végtelenségig ravasz. Az a nagy kultúra, amely szinte kápráztatja az emeért raffiniertájával, beleoltotta idegzetébe a macskaszzerű kétszínűséget. Hős is tud lenni, amellyel csodálatra ragadja az embert, de ekkor is mintha a tetészélő ember megtévesztően akaró természete lenne urá rajta. Ravaszságában mindenféle csalárdságot kitalál, amely sokszor vetekedik a rémregényekben olvasható lehetetlennek hitt esetekkel.

Az orosz katonák — itt a német kezével egy lekicsinylő gesztust írt le — nem tagadható, hogy néha birtokában vannak azoknak az erényeknek, ami a katonát teszi. De ez csak akkor vehető észre rajtuk, ha tulnyomó számban vannak. Mihelyt azonban a számbeli fölény nem érezteti erejét velük, ha megszorulnak, akkor nem a lelkes önfeláldozás a hősi halál jön — hanem a feltartott kéz, a fehér kendődobogtatás, a megadás.

Most a hangja egyszerre dallamosabbá válik, az őszinte rajongás és a szívből jövő

szeretet tiszta, csengő muzsikája kíséri szavait.

A magyar katona bámulatra méltó és csodálatos. Olyanok mind, mint a félistenek. Hősök és emberek egy személyben.

Ami erő, ami kitartás és lélekből fakadó nemes lendület csak van a világon, az mind csak az ő egyéniségében volna felhalmozva. Egy azonban nagyon feltűnő nála: a mohóság. Mohón dőfi az ellenséget, mohón veti magát az veszélyek ezrei közé és valóságos vértanujává lesz hősiességének.

A német katonák a magyar katonák édes testvérei. Ugyanolyan harci láz, meggyőződésből származó lelkesedés vezeti tetteiket. Mégis abban a finom szerkezetű mechanizmusban, amely a magyar és német katona lelkét hajtja a háboruban, mintha kis halvány különbség volna.

A német katona realisabb, a magyar katona fellépésében mindig van valami földöntúli pátozás.

Ezek a fiatal katonák — és itt a körülötte levő gyerekarcú katona-emberekre mutat — fogják legyőzni a fenyegető és hatalmas ellenségeket.

Ez a német nemzet szemefénye. Uram ezeket látni kell, mikor harcolnak.

Az a vakmerőség, az a fölényes nobánomság a veszélyekkel szemben, az a látkető vero és az az önfeláldozó kedv, amely táplálja őket, nem ismer semmi akadályt.

Ha a pokol minden serege állana ezeknek útjába, azon is keresztül törnék magukat.

Minket öregebbeket, akik inkább a logikus gondolkodás tanítványai vagyunk, látva a fiatalság lenyűgöző és imponáló lelkesedését, szintén hasonlókká tett hozzájuk a példájuk nyomán lelkünkön felszökellő harci kedv.

A Mazuri-tavaknál.

Festőnek kellene lennem, hogy a maga megdöbbentő borzalmasságában, hátbozongató rémességében, lélekzetfojtó fájdalomsságában és kísértetiességében ecseteljem azt a hangulatot, amelyet a nagy Mazuri-tavak mellett lefolyt ütközetben tapasztaltam.

Mikor az oroszokat a német seregek Kelet-Poroszországból kiverték, üldözni kezdtek. A nagy orosz kolosszus útjában állottak a Mazuri-tavak. Az ellenséges sereg itt nagy válságba jutott. Hogy mégis lehetővé tegyék a tavak kikerülését, a menekülő orosz sereg frontot változtatott. A sereg jobbszárnya és balszárnya két ellenkező irányba fordult és így akarták kikerülni a biztos megsemmisülést. Azonban minden hiába volt.

Alig hogy az orosz sereg szétvált és arevonalat változtatott, megdördültek az ágyuk, amelyek lehetetlenné tették a szárnyuk helyzetét. Menekülés ezeknek már nem volt. A német sereg zöme a centrumra fekküdt rá és ezzel megkezdődött az orosz sereg katasztrófája.

Most már nem volt más választás, mint a Mazuri tavakon való átkelés megkísérlése. Ez meg is történt.

Ami ekkor bekövetkezett az valami fedhetetlen és kegyetlenül szomorú volt.

Az emberek, az állatok itt egyenest a biztos halálba mentek. Nem lehetett itt szó menekülésről, mentésről.

Az orosz katonák ezrei töltötték meg a tavakat, úgy, hogy egyes helyeken a víz kiszapott a medréből. A sok vergődő katona nyöszörgése, a kinlódó lovak nyerítése, valami megdörjtő hangzavarban egyesült. A tömeg, amelyet az üldöző német sereg maga előtt kergetett, mint ellenállhatatlan, pusztító vihar sodorta bele a tavakba az előlállókat.

Magával vitt ez mindent. Az ágyukat, a löszeres kocsiakat és az egész vidék képe olyan volt, amely a maga leírhatatlan borzalmasságával percekig némává tette a szemlélőt.

Nem lehetett mást látni, mint pusztulást. A halottak valóságos hegye alakult a hullákból, máshol a vízből nem látszott ki csak a vízbefulladt orosz katonák megmeredt karjainak légiója, majd máshol eltorzult a hullák, katonasipkák, fegyverek uszkáltak a tó felszínén.

Es betölti az egész vidéket a haldoklók sirása, kiabálása és könyörgése, amelynek megrendítő korusa kilométerekig elhallatszott.

Mondhatom ez az emlékem a legmarcangolóbb volt az egész háborúból.

A francia hadszíntéren.

Az ember mindig tanul ameddig csak él. De azt nem hittem volna, hogy oly sokáig kibírom azt az életet, amelyet a francia harctéren a lövészárkokban töltöttem el. Itt valósággal más emberré változtam át. Megtanultam a szenvedéseket a lehető legnagyobb mértékben tűrni, a nyomorúságokat nyugodtan elviselni és a fegyelmet úgy megszokni, amely minden hiábavaló féktelenségnek és hasztalan merészségnek útját állja.

Megtanultam, hogy mire képes az ember, a katona. Napokig ülttem hóban és fagyban a lövészárkokban. Ezen-szomjan a esontokat átjáró hidegben fogtam a fegyvert kezembe. Harcoltam olyan időben, mikor mindnyájunkra jégesapokat rakott a hideg.

Az elkeseredett és késhegyig menő küzdelmek olyan fázisait éltem át, amelyek a maguk rettenetes valójukban újra képzeletben átgondolva el sem hihetők. Általában a francia harctéren, ott ahol én is harcoltam, a küzdelmek a legvérengzőbbek voltak. Szinte pokoli kinok és rémületek hálójában éltünk e harcok alkalmával. Mikor harc volt, az mindig minden erő megfeszítését kívánta és ha jött a pihenés, a nyugalom, akkor tudtunk csak újra születni a sok szenvedés után avval a szent gondolattal, hogy minden csak a biztos jövő kivívásáért történik.

Tüzér, huszár, gyalogos

vagy

bármely fegyvernemhez

előírás szerinti egyenruhákat kifogástalanul készít

ifj. Erdős Albert.

Küldjünk katonáinknak thermosüvegeket, teát, konyakot, likört, csokoládét, eacést.

Az adományokat köszönettel fogadja s a hadtestparancsnokságokhoz juttatja a honvédelmi minisztérium *Hadsegélyző hivatala*, Budapest, IV. Váci-utca 38.

x **Három liter** családi rumot készíthet bárki pár pere alatt teához, a Farkas-féle *Rumkivonattal*. A utasítással 50 fill. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogériájában Rákóczi-ut 7-B. Telefon 13-02.

..HIREK..

Hamvazó szerda.

Megvan az ideje a bánatnak, megvan az örömnök. Ezzel a nappal elkezdődött a bánat ideje, a magábaszállásé, az önmagunkba elmélyedésé. Ez idő van arra rendelkezve az egyház által, hogy fordítsuk tekintetünket a magunk semmiségére, a magunk megismerésére. Az egyház úgy fejezi ki azt, hogy mik vagyunk: por és hamu vagyunk. Mi, az élők felszállt por vagyunk, mely Istent lehellete folytán felszállt az életre és amint nem mozgatja többé a felszállott port az Istentől belélehelet lélek, a por leszál s mi ismét por leszünk: leszálott por. Testvére annak a pornak, mellyel a pap meg-hinti ma homlokunkat.

Az egyház Krisztus szenvedéseinek át-érzésére hí fel ebben a szent időszakban, mert a kereszt szenvedéseit átérezni nem lehet a nélkül, hogy együtt ne éreznők azt a végtelen szeretet is, mely Jézust a szenvedések önkéntes felvállalására bírta.

Ma az ünnepi mise előtt lesz a hamu megáldása, mellyel a hivek homlokát megjelöli a pap ezekkel a szavakkal: „emlékezzél meg, hogy por vagy s a porba térsz vissza.”

Ma kezdődik a nagybőjt, mely nagy szombat estig tart. A nagybőjt a pápa dispensációja folytán sokat vesztett szigorúságából, mert most már a pénteket kivéve, a huseledel meg van engedve, de csak az egyszeri jóllakás s a naponta háromszori étkezés az, ami a nagybőjtből megmaradt.

Nagybőjti szentbeszéd.

A nagybőjt alatt a plebánia templomban szentbeszéd ciklusok lesznek plebániánként más-más napokon.

A váradolaszi plebánia templomban minden szerdán lesz bőjti szentbeszéd, melyet Bakacs Iván káplán mond minden szerdán este fél 7 kor.

Vasárnaponként d. e. 9 órakor Betuker Tivadar káplán tart szentbeszédet és a nagybőjt tartama alatt vasárnap este 7 órakor Imrik S. Zoltán tb. kanonok, plebános tartja a szentbeszédet.

A váradujvárosi plebánia-templomban dr Lestyán Endre plebános tartja a szentbeszédet minden pénteken este 6 kor.

A váradvelencei plebánia templomban minden csütörtökön este 6 órakor lesznek szentbeszéd, mely sorozatos szentbeszédetket Halász Gyula plebános fogja tartani.

* **Katonai kitüntetések.** A király Heydendorfi Conrád Gyula ezredesnek, a 37. gyalogezred parancsnokának az ellenséggel szemben vitéz és eredményes magatartása elismeréséül a vaskorona rend III. osztályát a hadiékítményekkel díjmentesen adományozta. Erdődi gróf Pálffy Zsigmond, Páldt Károly századosok, őgróf Pallaviczini Arthur és őgróf Pallaviczini János tart. főhadnagyok az 1. huszárezredben az ellenséggel szemben vitéz magatartásuk elismeréséül a katonai érdemkereszt III. osztályát a hadiékítménnyel kapták. Ugy szintén a katonai érdemkereszt III. osztályával lett ki-tüntetve Kalinka János 101. gyalogezredbeli tartalékos főhadnagy az ellenséggel szemben vitéz magatartása elismeréséül.

* A Kath. Kör vetítő-estéje.

Egészen megtelt a Katholikus Kör Szent László terme tegnap előkelő közönséggel a vetítő-est alkalmával. Dr. Krüger Aladár mutatta be szebbnél szebb vetített képek kíséretében a Krupp gyárat és annak hatalmas üzemét. Végig vezetett az előadó a vas- és acélgyártás fázisain, ismertette a hajópáncélok, az ágyuk gyártásának módját, közben bepillantást adott a mi tüzéségünk és haditengerészetünk szervezetébe. Érdekes volt a Krupp művek szociális intézményeinek vázolása is. A könnyed modorban tartott igen érdekes és tanulságos előadást a közönség feszült figyelemmel hallgatta és végül zajosan megtapsolta. — Legközelebb dr. Némethy Gyula tb. kanonok fogja ismertetni Moszkvát és Szentpétervárt.

* A belényesi főszolgabíróság

Az Ertsey Kálmán halála folytán vezető nélkül maradt belényesi főszolgabírói hivatal nagyon rövid ideig marad a mai állapotban. Miskolczy Ferenc főispán még e hét folyamán intézkedik, hogy a járás ne maradjon vezető nélkül. Ertsey Kálmán halála napján szólt róla, hogy Wertheimstein Henriket hívják vissza a haretérről, azonban ez ellenkezőnk a főispán és a vármegye álláspontjával s így a jelenleg üresedésben levő állást valamelyik régebb és érdemesebb szolgabíróval fogja a főispán betölteni.

* **A Katholikus Kör nagybőjti előadásai.** Pénteken megkezdődnek a Katholikus Kör bőjti estéjei. Mint minden évben, úgy az idén is ezeknek a bőjti előadásoknak kiválólag apologetikus jellegük lesz, a mennyiben az előadók a nagyközönség figyelmét ebben az elmélyedésre annyira alkalmas időben a modern kor legfontosabb vallási kérdéseire irányítják. Minden előadás könnyed, élvezetes modorban fogja korunk vallási életének kismelkedő problémáit az igazság fényével megvilágítani. Az egyes nagybőjti estélek mindég pénteken délután 5 órakor kezdődnek a Kath. Kör Szent László termében s a Vörös-Kereszt Egylet céljaira az idén kivételesen 20 fillér belépti díj mellett fognak megtartatni. Az első bőjti est pénteken, 19 én lesz s műsora a következő:

1. a) Brahms: Magyar ábránd.
b) Goldner: Suit II ik rész. Zongorán előadják: Somló Aranka és Kalenda Boriska.
2. Dr. Pataky Arnold: Az evangéliumok hitelisége.
3. Dalok. Dr. Kacsóh Pongrácz: Rákóczi dalművéből. Énekli: Schmidt Luiza. Zongorán kíséri: Patzkó Sárika.

* **Nem lettek virilisek.** Nagyvárad város 1915. évi legtöbb adót fizetőinek névjegyzékének összeállításánál dr. Sebő Mihály ügyvéd, Gaszner Károly uradalmi intéző, a kitűzött határidőben nem kérték adójuknak okleveleik alapján kétszeres számítását, miért is későbbi ez irányú felszólamlásaikat a választmány nem vette figyelembe. Megyery Ferenc, a Gerster, Megyery és Szunyogh vállalkozó cég tagja, a cég által fizetett egyenesadó egész összege alapján kérte felvételét a virilisek közzé. A kérelmet azonban szintén nem vették figyelembe. — Ez ellen mindhárman panasszal éltek a közigazgatási bírósághoz, azonban a panasszal elutasították. Sebő Mihály és Gaszner Károly azért, mert a törvényes határidőben nem kérték adójuk kétszeres számítását, Megyery

Ferenc pedig azért, mivel a cég adójából csak a reá, mint cégtagra esőt lehetne figyelembe venni, ezt azonban nem igazolta.

* **Monika nővér temetése.** Tegnap d. e. temették el az Orsolya-zárda elhunyt apácáját: Mária Monika nővért. A temetési szertartást Spett Gyula apátkanonok végezte kispapok segédlete mellett. A fejedelemső fogadószobájában felállított ravatalon volt a minden dísz nélkül szűkölködő, egyszerű fakoporsó s benne az Urnak megpihent szolgálóleánya, akinek lelke már ráakadt jegyesére. A koporsó körülmádkoztak az elhunyt társai és az intézet növendékei. Beszentelés után a zárda kápolnájában gyászszenzmise volt, melyen a zárda bentlakó növendékei szebbnél-szebb gyászénekeket adtak elő. Mise végeztével megindult a gyászmenet az olasz temető felé, ahol a zárda sírkertjében tették örök nyugalomra Mária Monika nővér kihűlt porait. A temetésen résztvettek: Fetsér Antal győri püspök, Des Echerolles Kruspér Sándorné báróné, Pataky Arnold dr. theologiai tanár, Szabó Ferenc, Kőrössi Endre zárdalelkész, Réz Mihály felügyelő igazgató, a helybeli zárdák apácái, az Orsolya zárda növendékei és még számosan.

* **Villámias februárban.** A beköszöntött szokatlan kora tavaszi időjárás egyre újabb és újabb meglepetéseket tartogat számunkra. Most, amikor még vigan kellene piroslani az arcoknak, télikabát nélkül látjuk a verőfényes déli korzó közönségének zömét, hőmezők helyett üde zöld fűmező kezdi kiütni fejét. Sőt tegnap este még éppen azt hittük, hogy a kissé nagyon korai tavasz hirtelen nyári idővé változik át. A város délkeleti része felett kis barna felhő jelent meg, oly kicsike, hogy máskor senkinek sem tűnt volna fel. Most azonban általános érdeklődésnek képezte tárgyát. Ugy látszott, hogy a felhő egy helyben áll s széléiből folytonosan villámok cikáztak. A villámzásokat nem követte dörgés. Félóráig tartott a szokatlan természeti jelenség, aztán mint egy minden munióját elpoeséskolt orosz csapat, megadta magát a végtelen kék levegőnek, mely felszívta magába a kis tenyérnyi felhőt.

* **Ertsey Kálmán temetése.** Ertsey Kálmán tb. főszolgabíró tetemeit tegnap este szállították Nagyváradon keresztül. A váradi pályaudvaron a vármegye hajdúi hatalmas koszorúval várták már a vonatot. A koporsót szállító kocsit itt felnyitották és a Biharvármegye díszes koszorúját a koporsóra helyezték. Az elhunyt főszolgabíró temetése ma lesz Abonyban.

* **Gazdák értekezlete.** A Biharvármegyei Gazdasági Egyesület a mai gazdálkodási viszonyokra való tekintettel, indítatva érzi magát arra nézve, hogy a beálló nagyobb mezőgazdasági munkák, mint a takarmány készítés, aratás, hordás és eséplés, nemkülönben a megyét és különösen egyes vidékét érintő szőlészeti munkák végzése, úgy a szőlő különféle betegsége elleni védekezésszer, köztük kellek beszerzése tekintetében értekezletet tartson. Ezen értekezletre ezennel meghívja a megye minden uradalmának főtisztviselőjét, a gazdálkodókat és a szőlőtulajdonosokat azzal, hogy a körülményre való tekintettel minél számosabban megjelenni sziveskedjenek és a már eddig hallottak, vagy külön tapasztalataik

alapján kivehető jó eszmék megvalósítását magában foglaló előterjesztéseik elkészítését magukkal hozni sziveskedjenek. A értekezlet 1915. év február hó 21 én délelőtt 11 órakor lesz megtartva a Gazdasági Egyesület székházában Nagyváradon Bunyitai liget. A Biharvármegyei Gazdasági Egyesület.

* **Elhunyt képviselő.** Budapestről jelentik: Zsubory József az apatini választókerület képviselője ma meghalt.

* **Hadnagy ur, kérek tüzet.** Színhely a Bémer-tér, amelyet tegnap délelőtt a tavaszi nap töltött be aranyos ragyogásával.

Az egyik üzlet kirakata előtt egy kedves arcú fiatal hadnagy állt: Meglátszott, hogy nemrég tért vissza onnét, ahol az ágyuk zenéltek. Melengette magát a teret besugárzó nap fényében, nézte a jól ismert és a rég óta nem látott tér kedves palotáit.

Egyszerre csak a bámuló hadnagy elé egy öreg bácsi állott. Őszhaju, megtört alakú. Pipát tartott a kezében. Látszott, amint még mindig lassan tömögette.

— Hadnagy ur, kérek egy kis tüzet.

A fiatal hadnagy készségesen nyult a kabátja zsebébe, kivette a gyufaskatulyát és meggyújtotta az öreg bácsi pipáját.

Az öreg elérzékenyült hangon köszönte meg a gyufát és remegőn mondta:

— Hadnagy uram, azért bátorkodtam megszólítani, mert láttam, hogy onnét jött vissza, ahol az én fiaim is vannak. Háborúban vannak ám ők is. Az egyik törzsrörmester. Gondoltam, hogy ha a hadnagy uról kapok egy kis tüzet, jobban fog esni a szivás és jobban fog égni az én pipám is, amelyet máskor odahaza mindig a fiaim szoktak meggyújtani.

Az öreg szeme az utolsó mondatnál elhomályosult és még egyszer megköszönte a hadnagy ur szivességét s esendesen mormogta, amint elindult: vajjon szegény törzsrörmester fiam pipál-e még.

* **Árvíz Rómában.** Rómából táviratozzák: A Tiberis folyó állása estefelé esett. A veszélyeztetett helyen a forgalmat beszüntették. Egyes római városrészekben bárkák közlekednek. A király is meglátogatta az elöntött területeket. Kora reggel a környéken földlökésekre riadt föl a lakosság. Nananóban egy ház összedőlt és agyonütött egy gyermeket.

* **Vitéz honvédhuszárok.** A m. kir. honvédelmi miniszterium rendeletével a hadsereg főparancsnokság Kövér Ferenc örörmesternek, Vitális Béla, Gáspár Antal, Kotroczó Gábor, Balogh Lajos, Bondár György szakaszvezetőknek, Argyelán György, Mojdász Gábor huszároknak a 2. honvéd huszárezredben az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásuk elismerésül az I. sz. osztályú ezüst vitézségi érmet adományozta.

* **A katonáknak küldött levelek portómentesítése.** A katonai személyekhez intézett postai levélküldemények portómentessége tárgyában a nagyvárad posta-távirda igazgatóság a következő figyelemztetést adta ki:

A közönség által katonai egyénekhez címzett és postára feladott levelek és levelezőlapok közül csak azok portómentesek, melyek kizárólag a mozgósított hadsereghez szólnak és mint ilyeneket a tábori postahivatalok, vagy a dalmát és bosznia-hercegovinai stabil postahivatalok kézbesítik, avagy a haditengerészet útján nyerik kézbesítésüket. Ez alól a szabály alól egyetlen kivétel

van: az egyes katonai kórházakban ápoló katonai személyek levelezése, mely szívesen portómentes. Az egyes helyőrségeken szolgáló katonai személyekhez intézett leveleket és levelezőlapokat feltétlenül bérmentesíteni kell, mert különben azok, mint bérmentesített küldemények „portó” alá esnek. Nagyvárad, 1915 február 15. Posta- és távirdaigazgatóság.

*** A tengeri rekvirálása.** A miniszterelnök egy újabb rendeletet bocsátott ki, mellyel a búzából, rozsból, árpából és zabból meglevő készleteknek az Országos Gazdasági-bizottság részére átengedéséről szóló rendeletet a tengeriből és az eddig még nem említett egyéb mezőgazdasági terményekből meglevő készleteknek bejelentésére, feltárására és az Országos Gazdasági-bizottság részére való átengedésére is kiterjeszti. A rendelet továbbá azt is közli, hogy akik március 1-ig önként felajánlják tengerikészletüket az Országos Gazdasági bizottságnak, azoktól a bizottság a hatóságilag megállapított legmagasabb áron felül is megvásárolhatja a tengerit. De mihelyt a birtokos a bizottságnak bejelenti eladási szándékát, a bejelentett tengerikészletet már is megvettnek tekintik, s az eladó készletét az átvételig megőrizni köteles. A miniszterelnöknek a rekvirálás tárgyában kiadott első rendelete aként módosul, hogy az abban említett határidő, amelyen belül a birtokos az igényelt készletet a földmivelésügyi miniszter vagy meghatalmazottja által kitűzött időpontban a kijelölt legközelebbi vasúti vagy hajóállomásra szállítani köteles, négy hét helyett három hónapban állapittatik meg.

*** A Petőfi Sándor Asztaltársaság** ma, február 17-én este 8 órakor a Rólich B. szövetkezeti vendéglőben tisztikart választó összejövetelt tart, melyre a tisztelt tagokat ezúton is meghívom. Eisele Sándor elnök.

x Megfagyott, széltől kivörösödött, kicserepesedett, arc, orr, kéz ápolására és fehéritésére gyors és biztos hatású az Y-po jegyű HARMAT TEJ CRÈME és hozzávaló Borax szappan Kapható Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B Telefon 13-02

*** Temetés.** Nagy részvétel mellett ment végbe tegnap délelőtt özv. Buhl Adolfné temetése. Az elhunyt díszes ravatala Szaniszló-utca 25. sz. gyászházban volt felállítva, a melyen masszív érekeporsóban nyugodott az elhunyt, körülvéve magas ezüst Candelaberekkel és délszaki növényekkel, a Concordia temetkezési vállalat díszőrsége állott a ravatal mellett. A temetési szertartást Imrik S. Zoltán tb. kanonok végezte segédlettel. Az elhunyt koporsóját a díszes 4-es fogatú üveges halottas kocsiba helyezték és az olasz plebánia templomban megtartott ünnepélyes gyász szentmise után az olasz temetőbe vitték ahol a családi sírhelyen örök nyugalomra helyezték. A temetésen megjelentek Siket Traján posta és távirda igazgató vezetéke alatt a posta- és távirda igazgatóság főtisztviselői és az elhunyt nagyszámú tisztelői. — A nagydíszű temetést Veiszlovits Adolf és fia első nagyváradai temetkezési vállalata nagy pontossággal rendezte.

*** Fehér héthől fehér hetek.** Cziller áruháza, mely egy fehér hetet rendezett az általa olcsón beszerzett női fehérneműekből immár a harmadik hete még mindig élénken tart; ismét bebizonyult, hogy szükséglet van csupán alkalmat kell adni a szükséglet olcsón való beszerzésére a melyhez Cziller áruháza élénken hozzá is járul. Ugy a helybeli, mint a megye vevőközönsége

naponta keresi fel a céget rendelményeivel; az itt tartózkodó idegen közönség pedig elragadtatással beszél a cégről, hol a legkisebb eiktől kezdve mindent módjában van beszereznie a legjobb minőségben szolid olcsó árak és előzékeny kiszolgálás mellett.

**Tábori alsó ruhák
Vizmentes bakkancsok**

**Halina csizmák
és Hó cipők**

legjobb minőségben

Reichard Dezső

cégnél

Rákóczy-uton kapható.

x Csatádi rum vaniliával vagy ananással literje K 2.60, továbbá kitűnő Theák kaphatók, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B.

*** Ingatlan eladás.** Nagyteleky-utca 31. szám alatti ingatlanunk (lakóház nagy telekkel) jutá-
nyos áron azonnal eladó. Részletes feltételek megtud-
hatók Kossuth-utca 3. szám alatti irodánkban. Har-
gária cipőgyár r.t.

*** Értesítés.** Azon t. üzletfeleinket kik intézetünknek 6% os hadikölcsön kötvé-
nyeket jegyeztek, értesítjük, hogy kívánsá-
gukra az ideiglenes kötvényt a nyugta elle-
nében már kiadhatjuk. Nagyvárad *Ipartes-
tületi Hitelszövetkezet.* Mezey Mihály u. 4.

x Kőhögés, hurut, rekedtség
lenel használjon hurut szeletkét Ára: 60
fillér. Kapható Farkas István Apolló drogeriá-
jában Rákóczy-ut 7/B.

Legújabb táviratok.

Német győzelem Lengyelországban.

Berlin, február 16. A nagy főhadiszál-
lás jelenti:

Nyugati hadszíntér.

Általunk St. Eloi-nál elfoglalt angol lö-
vészárkok ellen intézett ellenséges támadá-
sokat visszavertük. Ezenkívül nincsen kü-
lönösebb jelenteni való.

Keleti hadszíntér.

Az üldözési harcok a kelet poroszországi
határ mentén és határon túl továbbra is igen
kedvező lefolyásúak.

Lengyelországnak a Visztulától északra

eső részében rövid harcok után elfoglaltuk
Lyelsk és Plock helységeket; mintegy
1000 hadifogoly jutott kezünkre.

Lengyelországnak a Visztulától délre eső
részében nevezetesebb dolog nem történt.

A külföldi sajtó a legkalandosabb hi-
reszteléseket közli arról, hogy a németek
február elején a Bolymowtól keletre vívott
harcok alatt mérhetetlen veszteségeket szen-
vedtek volna. Megállapítjuk, hogy a néme-
tek veszteségei e támadásoknál elért sike-
rekhez képest csekélyek voltak. (Min. eln.
sajtóosztály.)

Az oroszok kegyetlenkedése Bukovinában.

Budapest, febr. 16. (Tud. cenz.
táv.) A Napnak jelentik Körösmé-
zéről:

Egy előkelő radautzi román em-
ber rongyokban érkezett Körösmezőre.
Az oroszok nyílt utcán megkancsu-
kálták. Mielőtt elhagyták volna Ra-
dautzot, a házakat kirabolták, az asz-
szonyokat meggyalázták, egy zsidó
kereskedőt két kozák megkötözött és úgy
kellett végignéznie felesége és leánya
szemvedéseit. A borzalom aztán megör-
jítette a szerencsétlent.

A Pester Loydnak jelentik Kim-
polungból, hogy negyedikén este
kilenc órától a tábornok távozása
után megkezdődött a szabad rablás.
Folytonos segélykiáltások hallat-
szottak, de a rendőrség és a pol-
gár őrség segédkezett a fosztoga-
tóknak.

Sikeres küzdelem az oroszokkal.

Budapest, február 16. (Hivatalos.)
Orosz Lengyelországban és Nyugat-
Galiciában az általános helyzet nem
változott, csak tüzéségi harcok
folytak.

Kárpáti arcvonalon hevesen har-
colnak. Az oroszoknak a szövetsé-
gesek állásai ellen intézett több

nappali és éjjeli támadását az ellen-
ségnek nagy veszteségeket okozva
visszavertük és 400 orosz elfoglaltuk.

Bukovinában a hadműveletek
kedvezően alakulnak. A Szereth-
vonalat átléptük. Az oroszokat foly-
tonos ütközetek között a Pruth felé
visszaszorítottuk. Kolomeától délre
nagyobb harcok fejlődtek. Itt teg-
nap több, mint 500 oroszot foglyul
ejtettünk. Höfer. (Miniszterelnökségi
sajtóosztály.)

A szófiai merénylet.

Budapest, február 16. (Tud. cenz.
táv.) Szófiából jelentik, hogy ma
volt a merénylet két áldozatának
temetése. A merényletnek újabb
két áldozata van.

Az Unió intelme Angliához.

Budapest, február 16. (Tud. cenz.
táv.) Zürichből táviratozzák: A chi-
kágói huströszt tudatta a londoni
ügynökével, hogy közöljék Grey-jel,
az angol külügyi államtitkárral,
hogy az Unió megszüntet minden
husszállítást Európába, tehát Ang-
liába is, ha a semleges kereskedelemre
jobb módot nem adnak. Azt hiszik,
hogy az intelemnek nagyhatása
lesz.

IRODALOM

Uj Idők. Bárczy István polgármester fényképei az északi haretérről díszítik az Uj Idők e heti számának első oldalait. A fényképeket maga a polgármester készítette és engedte át az Uj Időknek. Közlök még a magyar családok képes hetilapja Hindenburg katonái telepeinek fotográfiáját, az uzsoki szoros képeit, az északi haretér epizódjait. A lap szövegrészből megemlítjük Herczeg Ferenc új regényét, melynek címe Magdaléna két élete, Somlay Károly elbeszélését. A picilábu menyecske címmel, cikket az agyvelőről és a szellemi képességről. Béni Adorján novelláját, Vasnezei kisasszony karperece, a pillanatfölvételek ötletes apróságait, Lőrinczy György képeit, Zichy Géza gróf, Jakab Ödön verseit.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Szerdán: Vilmos huszárok.
Csütörtökön délután: Gül baba. (ifjúsági előadás.)
Csütörtökön este: Trobadour. (diszeldarab.)
Pénteken: Vasgyáros. (Bihari Ákossal.)
Szombat: Művész est.
Vasárnap délután: Szultán.
Vasárnap este: Lengyelvér.

Sz. Zsigmondy Anna. Beh kár, hogy le kellett szoknunk arról, hogy ezt a nevet a színház-rovatban minél többször leírjuk. Tegnap még inkább volt alkalmunk sajnálkozni a színháznak e nehezen sem pótolható veszteségén. Sz. Zsigmondy Anna urnő lágy kellemesen esengő hangja, diszkrét, ötletes játéka épp úgy elragadta tegnap a közönséget, mint valamikor, nem is olyan régen, a feledhetlenül kedves Zsigmondy-estén. Reméljük, ez a tegnapi vendégfellépés nem utolsó felújítása volt régi kedves emlékeknek s a kiváló művésznőt, ha mint vendég is, többször is fogjuk látni a Szigligeti színház színpadján. Elkél a mai világban néhány olyan zsufolt ház, mint a minő tegnap volt a Cigányszerelem előadásán. A többi szereplő is tehetsége legjavát vitte színpadra, érthető, ha Sz. Zsigmondy Anna fellépése valósággal ünnepi esemény gyanánt hatott.

Feltűnt Burányi Ferenc kellemes tenorhangja Jónel szerepében; érdemes lesz a biztató tenorral több komoly kísérletet tenni.

Ifjúsági előadás. Csütörtökön ifjúsági előadást tart a színház. Az előadás, amelynek keretében a kedves zenéjű Gül Baba kerül színre. Délután 3 órakor kezdődik.

Katonai ruhákat

az összes foggyvernemek részére, a mai áron alul előírás szerint és gyorsan készít Darabont Gy. és Tsa elsőrendű polgári és katonai ruházati intézete. A legfinomabb szövet különlegességek, iltöny és téli kabátokra felöltökre állandóan raktáron, Nagyvárad, Szilágyi-Dezső-u. 6. Sonnenfeld palota. Telefon 980. szám.

SZERKESZTŐI
PÓSTÁJA

Zsidó táviratai vannak az Uj Nagyváradnak, mondja a kis délutáni szabadkőműves. Eredeti zsidó táviratai. Budapestről, Bukarestből, Dukláról, Stockholmból, Zürichből, Bécsből, Berlinből csak zsidók és csak az Uj Nagyváradnak küldenek echt zsidó táviratokat. Gondolja, erre mindenki elhiszi, hogy Bukarestben is, Zürichben is, a Dardanelláknál is, mindenütt csücsül egy-egy kis zsidó, aki pont csak az Uj Nagyváradot haditudósítja. Ne bolondozunk és ne idegeskedjünk ott túl a rácsos kapun. Vannak tudósító irodák, van cenzura, a »saját tudósítók« azt közlik Budapestről, amit a tudósító irodák, vagy a budapesti lapok megírtak s a cenzura nem törölt. Ezt megkapja mindenki, akinek tudósítója van, még az is, akinek a tudósítója is zsidó. Ezért azonban az N. N. táviratai nem válnak recipiáltabbakká s az is megcsúsz, hogy az U. N. is megkapja a rendes, nagy lapok némely hírét. De ez még nem jogosítja föl panaszra amiatt, hogy csak foghegyről beszélünk róla. Ennyi tökéletesen elég.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KÁROLY.

Kemény József
cipőfelsőrész készítő üzlete
Sas-palota, Zöldfa-passage.

**Elvállal mindennemű
szakmába vágó munkákat
ugy saját, mint
hozott anyagból.**

Nagyvárad város tanácsa katonai ügyosztálya.
4242—19 5. szám.

Hirdetmény.

A hadsereg részéről utépítési célokra szükségelt két-kerekű járműveknek (kordélyoknak) fogattal együtt a hadiszolgáltatási törvény alapján fendő biztosítása végett azoknak sürgős összeírását és jegyzékbe foglalását rendelte el a m. kir. honvédelmi miniszter ur 34464—1915 számú kö. rendeletével.

Ennek következtében felhívom a két-kerekű járművek (kordélyok) birtokosait, hogy a birtokukban levő járműveket és fogatot legkésőbb 1915. évi február 20-ik napjáig a városi katonai ügyosztálynál (Városháza II. em. 33 számú szoba) a különbeni következmények terhe alatt okvetlenül jelentsék be.

Együttal megjegyzem, hogy a két-kerekű járművek igénylése esetén minden járműhöz egy koc-is is kiállítandó lesz a hadiszolgáltatási törvény alapján.
Nagyvárad, 1915. február 15

Eleméry Ferencz
katonaiügyi tanácsnok.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatalától
3593—1915. szám.

Hirdetmény.

fémek és ötvözetek hadiszolgáltatása és bejelentése tárgyában.

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala közhírré teszi, hogy a m. kir. ministeriumnak 564/1915. M. E. számú rendelete értelmében a kivételes időkre alkotott 1912. LXIII. t. cz. t. és a hadiszolgáltatásokról szóló 1912. LXVIII. t. cz. t. kiegészítő 1914. L. t. cz. 2. § a alapján a következő és fémek ötvözetek készleteit kell bejelenteni.

Alumínium, antimon, ólom, chróm és ferrochróm, vörösréz, sárgaréz, molybdán és ferromolybdán, nikkel és ferronikkel, vörösfém, vanádium és ferrovanádium, volfram és ferrovolfam, ón és ötvözetek amennyiben ezek a fémek és ötvözetek feldolgozatlan állapotban vannak; továbbá a fentnevezett fémek óskaanyag, ipari hulladék; egyéb hulladék és hamu alakjában, amennyiben azok nem a saját üzemben dolgoztatnak fel.

A bejelentési kötelezettség alá nem esnek azon készletek, amelyek: alumíniumnál 20 kg. ot, ólomnál 100 kg. ot chróm és ferrochróm 10 kg. ot, vörösréz 30 kg. ot, sárgaréz 10 kg. ot, ha ennek vörösréz tartalma 58% vagy ennél több, 10 kg. ot, sárgaréz 10 kg. ot, melynek vörösréztartalma ennél kevesebb: 200 kg. ot, molybdán és ferromolybdán 10 kg. ot, volframnál és ferrovolfamnál 10 kg. ot, ónnál 10 kg. ot, óntötvözeteknél, amelyeknek óntartalma 85% vagy ennél több: 20 kg. ot, óntötvözeteknél, amelyeknek óntartalma ennél kevesebb: 50 kg. ot, új fehér hűtőgőzvezeték 100 kg. ot, meg nem haladja. Ércet, kohóterméket, óskaanyagot, ipari hulladékot, és egyéb hulladékot és hamut súlymennyiségre való tekintet nélkül kell bejelenteni.

Mindazok akik saját vagy idegen helyiségben a fent körülírt anyagokat készletben, vagy más részére őrizetben tartanak, kötelesek ezeket a készleteket legkésőbb 1915. évi február 18-ig bezárólag a február 7-én volt állapot szerint és azontúl hónapoként legkésőbb a hó 8-ik napjáig bezárólag az előző hónap utolsó napján volt állapot szerint bejelenteni a rendőrhatalóságnak. Azokat az anyagokat, amelyek fuvarozás alatt állnak, a címzett köteles rendelkezési helyükre érkezésük napján haladéktalanul bejelenteni.

A bejelentést az elsőfokú iparhatóságnál (rendőrkapitányi hivatal, földszint 11. számú szobában) két példányban, az összes rovatok kitöltésével kell benyújtani, az erre a célra fent jelzett hatóságnál kapható űrlapon. Az elsőfokú iparhatóság a lapok egyik példányát megtartja, a másikat pedig késedelem nélkül közvetlenül a kereskedelemügyi miniszterhez terjeszti föl.

Szigorúan figyelmeztetem a közönséget, hogy aki jelen miniszteri rendelet értelmében a birtokában levő fémek és ötvözetek készleteit a megállapított időpontokban be nem jelenti, a hatóság előtt titkolja és az ellenőrzést megtagadja, az e jelen törvény értelmében (ha cselekménye súlyosabb büntetés alá nem esik) kihágást követ el és az 1914. évi L. t. cz. 9. §-a értelmében kéthónapig terjedhető elzárással és 600 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettetik.

Nagyvárad, 1915. február 13.

Gerő,
rendőrfőkapitány.

Meghívó.

A «Bihardiőszegi Takarékpénztár Részvénytársaság» 1915. évi március hó 7-én délelőtt 10 órakor Bihardiőszegen az intézet üzlethelyiségében tartja

XVII. évi rendes közgyűlését

melyre a t. cz. részvényeseket van szerencsénk tisztelettel meghívni.

Az igazgatóság.

A közgyűlés tárgyai:

1. Az igazgatóság jelentése az 1914. üzletéről.
2. Felügyelő-bizottsági jelentés.
3. Az 1914. évi mérleg előterjesztése, a tiszta nyereség

mikénti felosztása és a felmentvény megadása feletti határozathozatal.

4. Az öt tagu felügyelő-bizottság választása egy évre.

5. A közgyűlés jegyzőkönyvének hitelesítésére két részvényes választása.

Az igazgatóság és felügyelő-bizottság jelentése, valamint az évi mérleg 8 nappal a közgyűlés előtt az intézet helyiségében a hivatalos órák alatt bárki által megtekinthető.

JEGYZET: A közgyűlésre a részvényesek az alapszabályok 11. §-ához képest oly figyelmeztetéssel hívatnak meg, hogy aki azon résztvenni s szavazatát érvényesíteni kívánja, nevén álló, vagy a közgyűlés napját legallább 30 nappal megelőzőleg nevére irt részvényeit a Bihardiőszegi Takarékpénztárnál, vagy az érmihályfalvai, margittai és székelyhídi szolgabírók területén levő pénzügyi intézetek egyikénél, vagy a Gazdasági és Iparbanknál Naggyáradon, összes, még le nem járt szelvényeivel együtt a közgyűlés napját megelőző nap déli 12 óráig letenni és azt Bihardiőszegen, a megválasztott igazoló-bizottságnál szabályszerűen igazolni tartozik.

A Bihardiőszegi Takarékpénztár Részvénytársaság zárszámadása az 1914-ik évről.

TARTOZIK

Mérleg-számla.

KÖVETEL

Vagyron	K	f	K	f	Teher	K	f	K	f
Pénzkészlet	14672	61			Részvénytőke	160000	—		
Váltótárca	1131989	55			Tartalék alap*	112010	—		
Jelzálog kölcsönök	21463	—			Külön tartalékalap	7500	—		
Értékpapírok és függő kamatok*	99959	16			Tisztviselői nyugdíjalap	4500	—	124010	—
Adósok folyó-számlán (fedezet mellett	33696	75			Betétek és tőkésített kamatok	338291	87		
Követelések pénzügyintézeteknél	14991	09			Visszleszámított váltók	563202	50		
Oszttrák Magyar Bank giró-számla	1211	68			Engedményezett jelz. bizt. váltók	188100	—		
Ingatlanok és ingóságok	77661	62			Fel nem vett osztalékok	340	—		
Felszerelvények	800	—			Hitelezők folyó számlán	16898	63	1390843	—
Átmeneti tételek	8587	11	1405032	57	Egyenleg mint nyereség:				
					Nyereségáthozat mult évről	605	70		
					Ez évi tiszta nyereség	13583	87	14189	57
* Ebből tőzsdén jegyzett 42207-16			1405032	57					
					* Ez évi hozzájárulással 114000 korona.			1405032	57

TARTOZIK

Nyereség- és Veszteség-számla.

KÖVETEL

Veszteség	K	f	K	f	Nyereség	K	f	K	f
Betét, visszleszámítási és egyéb kamatok	74084	76			Nyereségáthozat mult évről	605	70		
Adók	8016	11			Váltók, folyószámlák s jelzálog kölcsönök utáni kamatok és jutalékok	113422	21		
Tiszti fizetések, irodabér, napi-díjak és kezelési költségek	14622	29			Értékpapír kamatok (adómentes)	4934	03		
Összes leírások	9996	—	106719	16	Ingatlan jövedelem (már megadózottatva)	1936	79		
Tiszta nyereség			14189	57	Részvényátírási díjak	10	—	120908	73
			120908	73				120908	73

Bihardiőszeg, 1914. december 31-én.

Vendler Ernő

ügyvezető titkár.

E. Nagy Sándor

igazgató pénztárnok.

A Z IGAZGATÓSÁG:

A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Antaloczy Sándor

elnök.

Weinberger Bertalan

alelnök.

Dr. Kajdy József

elnök.

Bereczky Sándor

Fias Kálmán

K. Nagy Sándor

Szűcs József

Weisz Jakab

Ternyei Antal

Várdai Sándor

Balogh János

Berger Benő

Ternyei Ármin

Zoldos Alajos